

Natalia Långstedt

TALOUSKRIISIN VAIKUTUKSISTA SUOMEN PIETARIN
PÄÄKONSULAATIN VIISUMIHAKEMUSMÄÄRIIN

Liiketalouden koulutusohjelma

Taloushallinto

2011

TALOUSKRIISIN VAIKUTUKSISTA SUOMEN PIETARIN
PÄÄKONSULAATIN VIISUMIHAKEMUSMÄÄRIIN

Långstedt, Natalia
Satakunnan ammattikorkeakoulu
Liiketalouden koulutusohjelma
Toukokuu 2011
Ohjaaja: Jukka, Rajala
Sivumäärä: 38

Asiasanat: viisumi, talouskriisi, konsulaatti, Venäjä

Tutkimukseni käsittelee talouskriisin vaikutuksia Suomen Pietarin pääkonsulaatin viisumihakemusmääriin. Viisumihakemukset ovat tärkeä osa konsulaatin toimintaa. Ne ovat myös konsulaatin tärkein ja suurin tuloerä. Tarkoituksena on tässä tutkimuksessa selvittää miten talouskriisi on vaikuttanut venäläisten matkustushalukkuuteen, etenkin Suomeen ja muihin Schengen-maihin. Samalla tutkin, miten venäläisten taloudelliset mahdollisuudet ja halu matkustaa ovat muuttuneet kriisin aikana ja mitkä ovat ne keskeiset tekijät, jotka ovat siihen mahdollisesti vaikuttaneet.

Tällä tutkimuksella on käytännön merkitystä suomalaisille matkailu- ja turismialan yrityksille, sekä tietenkin Suomen Pietarin pääkonsulaatille, tutkimuksen tarjotessa tietoa venäläisestä turismista. Tutkimus rajautuu ajallisesti aikavälille syyskuu 2008 – elokuu 2009, sillä yleisen näkemyksen mukaan talouskriisin vaikutukset alkoivat vaikuttaa syksynä 2008 ja talous jälleen elpyä syksyllä 2009. Talouskriisin vaikutusten selvittämiseksi vertailen ajanjakson aikana vastaanotettujen viisumihakemusten määrää edellisen vuoden vastaavan ajanjakson hakemusmääriin. Vertailun vuoksi arvioin myös vuoden 2005 – 2008 hakemusmääriä, arvioidakseni millainen kehitys on ollut edellisinä vuosina. Tarkastelen myös talouden avaintekijöiden, kuten työttömyyden, ruplan kurssikehityksen ja bruttokansantuotteen mahdollista korrelaatiota viisumihakemusmäärien kanssa.

Tulosten perusteella voi todeta, että talouskriisi on vaikuttanut Suomen Pietarin pääkonsulaatin viisumihakemusmääriin. Kasvua tarkastelujakson aikana oli 4,1 %, mutta se oli todella pientä verrattuna vuosiin 2005 – 2008. Voidaan myös todeta, että talouskriisi on hellittänyt viisumien osalta, sillä vuonna 2010 hakemusmäärät ovat lähteneet voimakkaaseen nousuun. Nousua vuodesta 2009 vuoteen 2010 oli 36 %.

THE IMPACT OF THE FINANCIAL CRISIS ON THE NUMBER OF FILED VISA APPLICATIONS RECEIVED BY THE GENERAL CONSULATE OF FINLAND IN ST. PETERSBURG

Långstedt, Natalia

Satakunnan ammattikorkeakoulu, Satakunta University of Applied Sciences

Degree Programmed in Financial Administration

May 2011

Supervisor: Jukka, Rajala

Number of pages: 38

Key words: visa, financial crisis, Russia, general consulate

My thesis studies the affects of the financial crisis on the number of visa applications filed by Russians at the General Consulate of Finland in St. Petersburg. Handling visa applications forms an essential part of the consulate's activity. The visa fees are also the consulate's most significant and important source of income. The purpose of this thesis is to study how the financial crisis affected travelling to Finland and other Schengen-countries from Russia. It also studies how the financial crisis affected the financial possibilities of the Russian people to travel abroad during the crisis. I will also attempt to identify the key factors that have affected the travelling.

In addition to the General Consulate of Finland in St. Petersburg, this thesis can be of use for Finnish travel and tourist agencies, since it provides information about Russian tourism. The timeframe of the thesis relates to September 2008 – September 2009, since according to the common understanding the financial crisis relates to this period. To clarify the effects of the financial crisis on the number of visa applications, I compare the number of received visa applications during the aforementioned period to the number of visa applications received a year before that. To clarify how the number of visa applications has increased during the previous years, I will also take into consideration applications filed during the period 2005-2008. As economic key indicators I use unemployment, the ruble exchange rate and the BNP. I study these to see if they correlate with changes in the number of received visa applications and to research if the economy has affected the number of received visa applications, and thus travelling.

On the basis of my results, I can conclude that the financial crisis affected the amount of visa applications received by the General Consulate of Finland in St. Petersburg. The number of visa applications increased also during the financial crisis, but the growth was considerably small in comparison to growth in 2005-2008. It is also clear, that in view of visa applications the financial crises seems to have ended: growth reached 36% in 2010.

SISÄLLYS

1	JOHDANTO.....	5
2	TALOUSKRIISI	7
2.1	Määritelmiä.....	7
2.2	Taluskriisi Venäjällä.....	7
2.3	Taluskriisin vaikutus kulutukseen	9
3	VIISUMI	11
3.1	EU:n ja Venäjän välinen viisumihelpotussopimus	12
3.2	Viisumin käyttö.....	13
3.3	Viisumivaatimukset	13
3.4	Viisumivapaus	15
4	VIISUMIHAKEMUSMÄÄRIEN KEHITYS.....	17
4.1	Viisumihakemusmäärien kehitys taluskriisiin aikana.....	17
4.2	Pietarin Pääkonsulaatin viisumihakemusmäärät.....	19
4.3	Suomen Pietarin pääkonsulaatin hakemusmäärien kehitys 2005 – 2010	20
4.4	Nykytilanne.....	21
5	RUPLAN KURSSIN KEHITYS TAANTUMAN AIKANA	23
5.1	Ruplan devalvaatio	23
5.2	Ruplan kurssikehitys 2009 – 2011	24
6	TYÖTTÖMYYS TAANTUMAN AIKANA.....	26
6.1	Työttömyys	26
6.2	Työttömyys Venäjällä 2009 – 2010.....	27
6.3	Työttömyys Venäjällä 2011	28
7	JOHTOPÄÄTÖKSET	30
7.1	Hakemusmäärät	30
7.2	Ruplan kurssin vaikutus viisumihakemusmääriin	32
7.3	Työttömyyden vaikutus hakemusmääriin	32
7.4	Hakemusmäärät tällä hetkellä.....	33
	LÄHTEET.....	34

1 JOHDANTO

Aloitin työt Suomen Pietarin pääkonsulaatissa keväällä 2008. Opinnäytetyöni aihe alkoi selkiytyä työskenneltyäni pääkonsulaatissa vuoden verran. Työpaikallani keskustellaan jatkuvasti viisumihakemuksien määristä ja määrien kehityksestä. Viisumihakemusmäärät ovat olennaisia konsulaatin toiminnan järjestämiselle ja muutenkin tärkeä osa konsulaatin toimintaa, sillä viisumimaksut ovat konsulaatin tärkein tuoterä. Viisumihakemusten käsittely ja viisumien myöntäminen on keskeinen osa konsulaatin toimintaa. Tältä taustalta sain ajatuksen tehdä opinnäytetyöni talouskriisin vaikutuksista viisumihakemusmääriin Suomen Pietarin pääkonsulaatissa. Keskusteltuani esimiesteni kanssa sain toimeksiannon tutkia talouskriisin vaikutuksia Pietarin pääkonsulaatin viisumihakemusmääriin.

Tarkoitukseni on tässä tutkimuksessa selvittää miten talouskriisi on vaikuttanut venäläisten Suomen Pietarin pääkonsulaattiin jättämiin hakemuksiin. Tutkimuksessa tulee samalla selvitettyä ja tutkittua, miten venäläisten taloudelliset mahdollisuudet ja halu matkustaa ovat muuttuneet talouskriisin aikana ja mitkä ovat ne keskeiset tekijät, jotka ovat siihen mahdollisesti vaikuttaneet. Samalla tällä tutkimuksella on myös käytännön merkitys suomalaisille matkailu- ja turisminalan yrityksille, sekä tietenkin itse ulkoministeriölle, sen tarjotessa tietoa venäläisestä turismista. Tavoitteena on tässä tutkimuksessa vastata erityisesti seuraavain kysymyksiin:

1. Miten talouskriisi on vaikuttanut viisumihakemusmääriin?
2. Miten ruplan kurssi muuttui talouskriisin aikana ja löytyykö kurssimuutoksen ja viisumihakemusmäärien välillä korrelaatiota?
3. Miten Venäjän työttömyys lisääntyi talouskriisin aikana ja korreloiko työttömyys viisumihakemusmäärien kanssa?
4. Miten hakemusmäärät ovat kehittyneet talouskriisin jälkeen?

Tutkimus rajautuu ajallisesti pääasiassa aikavälille syyskuu 2008 – elokuu 2009, koska yleisen näkemyksen mukaan talouskriisi alkoi vaikuttaa syksyllä 2008 ja talous jälleen elpyä syksyllä 2009. Tutkimuksessa selvitetään kuitenkin myös nykytilannetta ja sitä, miltä viisumitilastot näyttävät vuoden 2011 ensimmäisellä neljänneksellä.

lä ja miten viisumihakemusmäärät ovat tällä hetkellä kehittymässä. Tutkimuksessa tarkastelen ja vertailen valitun ajanjakson aikana vastaanotettuja viisumihakemusmääriä edellisen vuoden vastaavan ajanjakson aikana tulleisiin hakemusmääriin talouskriisin vaikutuksien selvittämiseksi. Tarkastelen myös talouden avaintekijöitä, kuten työttömyyden, ruplan kurssikehityksen ja bruttokansantuotteen korrelaatioita mahdollisiin muutoksiin viisumihakemusmäärissä.

Opinnäytetyö on määrällinen eli kvantitatiivinen tutkimus. Kvantitatiivien tutkimuksen olen valinnut, koska minulla on lähteenä täsmällisiä lukuja ja tilastoja joita hyödynnän tutkimuksessani. Sen päälähteenä ovat Suomen Pietarin pääkonsulaatin viisumitilastot. Olen tässä tutkimuksessa kerännyt Suomen Pietarin pääkonsulaatin viisumihakemus tilastoja ajalta 2005-2009. Tarkemmin tutkin ja vertailen vuosien 2008-2009 viisumitilastoja. Tutkimalla näitä tilastoja pyrin selvittämään talouskriisin vaikutuksia. Tutkimuksessa käytän suurimmaksi osaksi täsmällisiä tilastoja ja lukuja vuosine 2005-2009 ajalta. Tutkimusmateriaalina käytetään myös verkkolähteitä, ja joitakin kirjallisia teoksia.

Varsinainen tutkimus alkaa talouskriisin käsitteestä, jonka jälkeen tarkastelen viisumia sekä siihen liittyviä aiheita, kuten viisumivaatimuksia ja EU:n ja Venäjän välistä viisumihelpotussopimusta. Luvussa kerrotaan viisumista yleisesti, sekä siitä miten viisumia haetaan Suomen Pietarin Pääkonsulaatista ja mitä dokumentteja hakija tarvitsee viisumihakemuksensa tueksi. Seuraavassa luvussa, eli tutkimuksen neljännessä luvussa, käsittelen viisumihakemusmäärien kehitystä Suomen Pietarin Pääkonsulaatissa tutkimusajanjakson aikana. Vertailun vuoksi tutkin myös eräiden muiden Schengen konsulaattien viisumihakemusmäärien kehitystä. Viisumihakemusmäärien tarkastelun jälkeen pohdin ruplan kurssin kehitystä ja työttömyyttä talouskriisin aikana näiden vaikuttaessa venäläisten matkustusmahdollisuuksiin. Viimeisessä luvussa, eli johtopäätöksissä kokoan yhteen tutkimuksessa saadut tulokset.

2 TALOUSKRIISI

2.1 Määritelmiä

Taluskriisistä puhutaan taloustieteissä yleensä taantumana tai lamana. Taantumana voidaan pitää taloudellista tilannetta, jossa taloudellinen aktiivisuus on laskenut huomattavasti pidemmällä aikavälillä. Lasku voidaan todeta arvioimalla mm. bruttokansantuotteen, työttömyyden ja kulutuksen kehitystä tietyllä aikavälillä. Lama on vakavampi taantuma, jonka määritelmänä pidetään yleisesti bruttokansantuotteen laskua yli 10 %:lla tai yhtäjaksoisesti yli kolme vuotta kestävää taantumaa. Lama voidaan toisaalta määritellä myös syyn perusteella, jolloin lamaksi voidaan kutsua taloudellista taantumaa joka seuraa ns. rahoitus- tai luottokuplan puhkeamista tai hintojen laskua (The Economist.2008). Ehkä tunnetuin lama on Yhdysvaltojen ”Great Depression”, jolloin Yhdysvaltojen bruttokansantuote laski 33 %. (Eslake. 2008). Vuoden 2008–2009 taluskriisin aikana USA:n bruttokansantuote laski pahimmillaan 6,8 %:lla vuoden 2008 neljäntenä neljänneksenä (Bureau of Economic Analysis; U.S.Department of Commerce. 2011), joten bruttokansantuotteen laskun perusteella vuoden 2008–2009 taluskriisi ei olisi vielä lama. Kuitenkin taluskriisin syiden perusteella, esimerkiksi rahoitussektorin kriisin perusteella voisi taantumaa pitää lamana.

2.2 Taluskriisi Venäjällä

Taluskriisin alkaessa vuoden 2008 toisella puoliskolla Venäjän arvioitiin selviävän kriisistä muita maita vähemmällä vahingoilla sen rahoitussektorin kehittymättömyyden johdosta. Elokuussa 2008 yrityksissä pidettiin kriisin vaikutuksia omaan liiketoimintaan vähäisinä, vaikka Venäjän talouden uskottiin heikentyvän selvästi vuonna 2009. (Helsinki School of Economics. 2010.)

Tarkasteltaessa kokonaistalouden kuvaajia voi huomata, että Venäjän talouden näkymät synkkenivät huomattavasti vuoden 2008 lopussa, ruplan heikkenemisen ja raaka-ainehintojen romahtamisen johdosta. Kansainväliset järjestöt synkensivät vuo-

den 2008 ja 2009 vaihteessa jatkuvasti Venäjän talouden ennusteita. Ennusteet olivat kuitenkin vuoden 2010 suhteen varovaisen optimistisia. (Helsinki School of Economics. 2010.)

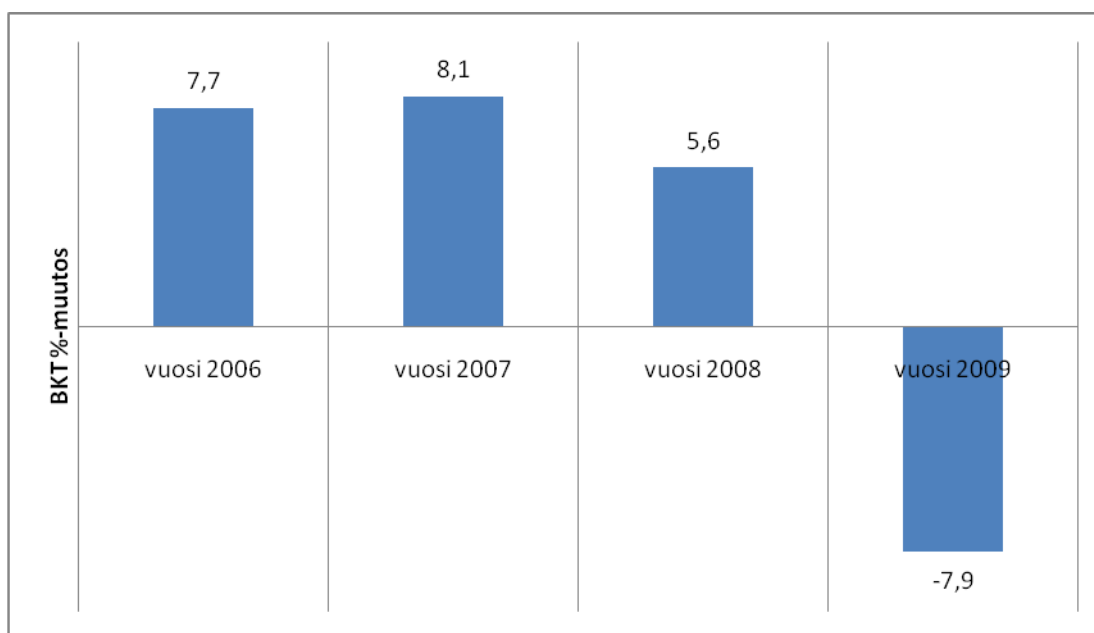
Vuonna 2010 Venäjän bruttokansantuote kasvoi neljä prosenttia. Vuoden 2011 ennuste on 4–4,5 prosenttia, mikä tarkoittaa, että Venäjän talous palaa kriisiä edeltävälle tasolle. Maailmanmarkkinoiden epävarmuuksien takia talouskasvu on kuitenkin heikolla pohjalla. Venäjän ulkomaankauppa on elpynyt nopeasti kansainvälisen rahoitus- ja talouskriisin jälkeen. Ulkomaankaupan arvo laski 370 miljardiin euroon kriisivuonna 2009, mutta nousi taas 487 miljardiin euroon vuonna 2010. Vuonna 2011 kaupan arvo ylittää jo vuoden 2008 tason. (Suomen ulkoasiainministeriö. 2011.)

KOKONAISTALOUDEN KUVAAJIA				
	2006	2007	2008	2009
BKT, % -muutos	7,7	8,1	5,6	- 7,9
BKT, mrd. RUR	26903	3325	41445	20733
Teollisuustuotanto, % - muutos	6,3	6,8	0,6	- 9,3
Kiinteät investoinnit, % - muutos	16,7	21,7	9,1	- 17
Vienti, mrd. \$	304,5	355,2	471,8	304
Tuonti, mrd. \$	163,9	223,1	292	191,9
Vaihtotase, mrd. \$	94,7	77,8	103,7	49
Työttömyys, % (jakson lopus- sa)	6,9	6,1	7,8	8,2
Väestö, milj. Henkeä, vuoden alussa	142,8	142,1	142	141,9

Kuvio 1. Venäjän kokonaistaloudenkuvaajia.

(Suomen Pankki. 2010.)

Kuviosta näkee kuinka bruttokansantuote on kehittynyt vuosina 2006 – 2009. Bruttokansantuote on ollut vahvimmillaan vuonna 2007 ja heikoimmillaan 2009, jolloin se laski ensimmäistä kertaa pitkään aikaan. Vuonna 2009 bruttokansantuote on ollut alimmillaan -7,9 prosenttiyksikköä. Ottaen huomioon laman määritelmät, joista keskusteltiin edellisessä kappaleessa (Kappale 2.1), ei taantumaa katsottaisi Venäjällä vielä lamaksi. Kuitenkin taantuma oli vakava ottaen huomioon bruttokansantuotteen ja teollisuustuotannon lasku, sekä viennin heikkeneminen (Kuviot 1-2).

Kuvio 2. Bruttokansantuotteen prosentuaalinen muutos 2006 – 2009
(Suomen Pankki. 2010.)

2.3 Talouskriisin vaikutus kulutukseen

Normaalissa taloudellisissa olosuhteissa yksityisten kulutus on yleensä vakaata ihmisten tulojen ollessa kiinteät ja heidän luottaessa tulojen pysyvyyteen. (Hautala. 2003, 242) Taantumassa investoinnit vähenevät, kysyntä vähenee ja yritysten kannattavuus heikkenee. Tämä taas vaikuttaa työpaikkojen säilymiseen ja kotitalouksien luottamukseen talouttansa kohtaan. (Nissinen. 2008) Lopulta epäluottamus johtaa kulutuksen vähenemiseen, kun ihmiset pistävät rahansa säästöön sen sijaan että kulluttaisivat rahat erinäisiin hyödykkeisiin (Washington Post.2008). Esimerkiksi Suomessa kulutus laski talouskriisin aikana vuonna 2009 ensimmäistä kertaa sitten 1990-luvun laman (Elinkeinoelämän keskusliitto.2011). Venäjällä tehdyn tutkimuksen mukaan yksityisten kulutus väheni vuonna 2008 talouskriisin alettua Moskovassa 12 % ja muissa suuremmissa kaupungeissa 10,5 % (Venäjän Kauppatie.2008). Venäläisten kulutuksen vähentyessä näin huomattavasti talouskriisin kynnyksellä voidaan olettaa että myös venäläisten matkustusinto laskisi ja että samalla viisumihakemuskäärät laskisivat.

Yksityinen ihmisten kulutus on avainasemassa talouden vetäjänä, yli 40 % talouden kokonaiskysynnästä. Sen kasvun ennustetaan jatkuvan tehokkaana. Yksityisen sektorin palkkojen ennakoitaan nousevan hyvinkin nopeasti työttömyysasteen laskiessa vähitellen, vaikka palkkojen nousun ei odoteta muodostuvan yhtä suureksi kuin ennen taantumaa, jolloin reaali-palkat nousivat paljon tuottavuuden nousua nopeammin monen vuoden ajan. Inflaatio hidastuu edelleen vähitellen, mikä tukee ostovoimaa venäjällä. (Suomen pankki. 2011.)

3 VIISUMI

Viisumi on maahantulolupa, joka myönnetään tilapäistä ja lyhytaikaista vierailua varten enintään kolmeksi kuukaudeksi kerrallaan. Myönnetty viisumi on kohdemaan antama suositus rajanviranomaiselle päästää viisuminhaltija rajan yli. Maahantuloehtojen on kuitenkin täytyttävä myös rajalla. Mikäli ne eivät täyty on rajavartiolaitoksella oikeus evätä ja mitätöidä viisumi. (Ulkoasiainministeriö. 2006a.)

Jokainen venäjän kansalainen tarvitsee Schengen alueelle pääsyä varten viisumin tai oleskeluluvan. Schengen-viisumia Suomeen voi hakea ensisijaisesti lähimpänä olevasta Suomen edustustosta tai Suomea edustavan toisen Schengen-maan edustustosta. Suomen viisumia haettaessa tulee olla täytettynä viisumihakemuslomake, joka on oltava varustettuna yhdellä tuoreella valokuvalla ja allekirjoitettu. (Ulkoasiainministeriö. 2006b.)

Lomakkeet tulee toimittaa voimassaolevan passin ja tarvittavien liitteiden kera siihen Suomen edustustoon, josta henkilö hakee viisumia. Pakolliset liitteet, joita Suomen Pietarin pääkonsulaatti vaatii, ovat viisumihakemuslomake, valokuva, hyväksytyt ja voimassaolevat passit ja matkavakuutus. Vaadittavien liitteiden määrä saattaa vaihdella edustustokohtaisesti ja ne tulee aina tarkistaa kyseisestä edustustosta. (Ulkoasiainministeriö. 2006b.)

Schengen-viisumilla voi saapua yhteen maahan ja matkustaa vapaasti kaikkialla Schengen-alueella. Alueen sisäiset rajatarkastukset on poistettu. Viisumista peritään käsittelymaksu 35€, kun hakemus jätetään edustustoon. Käsittelymaksua ei palauteta, vaikka viisumia ei myönnettäisi. (Suomen pääkonsulaatti, Pietari. 2010a.)

Suomen Pietarin pääkonsulaatissa on käytössä SUVI viisumijärjestelmä, joka otettiin käyttöön vuonna 2008. Uuden järjestelmän tarkoituksena on nopeuttaa viisumien käsittelyä. Suvi-järjestelmä on käytössä tällä hetkellä kaikissa Suomen lähetystöissä ja konsulaateissa ympäri maailmaa.

3.1 EU:n ja Venäjän välinen viisumihelpotussopimus

EU:n ja Venäjän välinen viisumihelpotussopimus astui voimaan 1.6.2007. Sen tarkoituksena on helpottaa EU:n ja Venäjän kansalaisten välistä kanssakäymistä. Samalla edistetään myös unionin omien kansalaisten asemaa heidän matkustaessaan kolmansiin maihin. Tällaisilla kolmansilla mailla tarkoitetaan esimerkiksi entisiä neuvostovaltioita. Sopimus koskee kuitenkin vain EU:n ja Venäjän kansalaisia. (Ulkoministeriön kirjelmä 23.5.2007)

Viisumihelpotussopimus koskee vain lyhytaikaisia, enintään 90 vuorokauden oleskeluun kuuden kuukauden jaksossa oikeuttavia viisumeita Venäjällä ja Schengen- alueella. Sopimuksella molemmat osapuolet sitoutuvat helpottamaan ja vähentämään hakemusten liitevaatimuksia ja myöntämällä pidempiaikaisia viisumeita. Lisäksi sopimuksella halutaan vaikuttaa kohtuuttomiin käsittelyaikoihin ja yhdenmukaistaa käsittelymaksuja. Viisumi voidaan myöntää toistuvaksi enintään viideksi vuodeksi kerrallaan. Tämä sääntö koskee lähinnä EU:n ja Venäjän kansalaisten vierailevia puolisoita tai lapsia. Yhden vuoden voimassa olevia viisumeja myönnetään pääsääntöisesti valtuuskuntien jäsenille, liikemiehille, toimittajille, autonkuljettajille, kulttuurihenkilöille ja turisteille. (Ulkoministeriön kirjelmä 23.5.2007)

Viisumihelpotussopimuksen mukaan viisumihakemuksesta peritään käsittelymaksu, joka on 35€. Käytössä on myös niin sanottu pikaviisumikäsittely, josta osapuolet saavat periä 70€ käsittelymaksun. Tällöin hakijan tulee jättää hakemuksensa tarvittavine liitteineen päivää ennen matkaansa. Sopimuksessa on myös maininta siitä, että jotkut henkilöryhmät ovat täysin vapautettuja viisumimaksuista. Näihin ryhmiin kuuluvat alueella laillisesti oleskelevat EU/Venäjän kansalaisten perheenjäsenet, koululaiset, opiskelijat, vammaiset ja heitä saattavat henkilöt, tai lähisukulaisen hautajaisiin osallistuvat. (Ulkoministeriön kirjelmä 23.5.2007)

Viisumihelpotussopimus sisältää tarkat ja selkeät määräajat viisumihakemuksen käsittelyajalle. Käsittelyaika on normaalisti 10 kalenteripäivää, mutta sitä voidaan nostaa 30 kalenteripäivään, jos on tarvetta tehdä lisäselvityksiä. Kiireellisissä tapauksissa hakemus tulisi käsitellä 3 päivässä. (Ulkoministeriön kirjelmä 23.5.2007)

3.2 Viisumin käyttö

Venäjän kansalainen voi saapua Suomeen Schengen-viisumilla mihin tahansa Schengen-alueelle ja matkustaa alueella vapaasti. Schengen-valtioiksi lukeutuvat: Alankomaat, Belgia, Espanja, Islanti, Italia, Itävalta, Kreikka, Latvia, Liettua, Luxemburg, Malta, Norja, Portugali, Puola, Ranska, Ruotsi, Saksa, Slovakia, Slovenia, Suomi, Sveitsi, Tanska, Tšekki, Unkari ja Viro. (Euroopan komissio. 2009.)

Jos hakijalla on tarkoitus vieraillla vain yhdessä Schengen-maassa, viisumia on haettava kyseisen maan lähetystöstä tai konsulaatista. Jos hakijalla on tiedossa käyntejä useampiin Schengen-maihin, viisumia on haettava sen maan lähetystöstä tai konsulaatista, joka on pääkohdema. Kun viisumia on haettu Suomen lähetystöstä, silloin voidaan olettaa, että hakijan pääkohdema on Suomi. (Euroopan komissio. 2009.)

Valtaosa Suomen Pietarin pääkonsulaatin myöntämistä viisumeista on toistuvaisviisumeja, mikä tarkoittaa sitä, että henkilö voi tehdä useita matkoja eri Schengen-maihin. Jos hakijan on tarkoitus matkustaa useissa Schengen-maissa, mutta hakijalla ei ole selvää pääkohdemaata, viisumia on haettava sen maan lähetystöstä tai konsulaatista, johon ensiksi saavutaan. (Euroopan komissio. 2009.)

Aina viisumin saannin edellytykset eivät täyty, josta seuraa kielteinen viisumipäätös. Kielteisen viisumipäätöksen saajalle annetaan aina kirjallinen ilmoitus. Seuraavat seikat voivat vaikuttaa kielteisen päätöksen saantiin: hakijalla ei ole voimassaolevaa matkustusasiakirjaa, hänellä ei ole esittää tarvittavia liiteasiakirjoja tai hakijalla saattaa olla maahantulokielto Suomeen tai muuhun Schengen-maahan. (Ulkoasiainministeriö. 2006a.)

3.3 Viisumivaatimukset

Jokaisella Venäjän kansalaisella on oikeus hakea Suomen Schengen-viisumia. Viisumia haetaan suunniteltua matkaa varten ja hakijan on ilmoitettava hakulomakkeessa haluttu matkojen lukumäärä, sekä viisumin kesto. Tällä hetkellä on käytössä kol-

me eri viisumimuotoa, jotka oikeuttavat yhteen, kahteen tai useampaan käyntiker-
taan. Kertaviisumi on vain yhtä matkaa varten ja se voi olla maksimissaan 90 vuoro-
kauden mittainen. Kaksikertaviisumilla voi matkustaa kahteen eri Schengen-maahan,
jolloin alueella saa oleskella 90 vuorokautta kerrallaan, enintään kuuden kuukauden
aikana. Toistuvaisviisumilla voi matkustaa monta peräkkäistä kertaa Schengen-
alueelle, mutta alueella voi kuitenkin oleskella enintään 90 vuorokautta kuuden kuu-
kauden jaksoissa. (Ulkoasiainministeriö. 2006a.)

Venäjän kansalaisella on aina oltava voimassaoleva Schengen-viisumi saapuessaan
Schengen-alueelle. Kuitenkin, jos viisumivelvollisella on jonkin Schengen-maan
myöntämä oleskelulupa, hän ei silloin tarvitse viisumia. Jos hakijan pääkohde maa
on Suomi, on hakijan haettava viisumia Suomen ulkomaanedustustosta, esimerkiksi
Suomen Pietarin pääkonsulaatista. Kaikissa maissa Suomella ei ole edustustoa, jol-
loin Suomea voi edustaa jokin muu Schengen-maa, jonka edustustosta viisumin voi
anoa. Vastaavasti Suomi voi edustaa muita valtioita, joilla ei ole edustustoa kyseessä
olevassa maassa. Suomen Pietarin pääkonsulaatti edustaa tällä hetkellä Itävaltaa.
(Ulkoasiainministeriö. 2006a.)

Viisumivelvollisen on esitettävä rajalla voimassaoleva viisumi, koko matkan kattava
matkavakuutus, sekä mahdolliset liiteasiakirjat. Lisäksi matkustajalta vaaditaan toi-
meentulon edellyttävät rahavarat, joiksi lasketaan 30€ / päivä. Sen on katsottu riittä-
väksi oleskeluun ja paluumatkaa tai jatkomatkaa varten. Jos viisumivelvolliselta
puuttuvat mainitut asiakirjat tai rahavarat, voidaan hänen maahantulonsa estää. Hen-
kilölle maahantulo esteenä voi myös olla se, että rajantarkastuksessa henkilön voi-
daan arvioida vaarantavan turvallisuutta, kansanterveyttä tai Suomen suhteita vierai-
siin valtioihin. Siitä huolimatta, että viisumi on jo myönnetty, voidaan se evätä rajal-
la, jos maahantulotarkastuksessa ilmenee jotain sopimatonta. (Ulkoasiainministeriö.
2006a.)

Suomea on arvosteltu liian liberaaliksi viisumin myönnössä sekä kotimaassa että
muissa Schengen-maissa. Suomi onkin myöntänyt ylivoimaisesti eniten Schengen-
viisumeita. Vuoden 2008 aikana Suomen edustustot Venäjällä myönsivät melkein
750 000 viisumia. (Salminen & Moshes. 2009.)

3.4 Viisumivapaus

Viisumivapaus on ollut ajankohtainen Venäjän ja EU:n välillä jo jonkin aikaan, sen koskettaessa monia ihmisiä rajojen kummallakin puolella. Jo toukokuussa 2003 Venäjän entinen presidentti Vladimir Putin ehdotti ensimmäistä kertaa viisumivapautta EU:n ja Venäjän huippukokouksessa Pietarissa. Näin ollen poliitikot ovat jo pitkään keskustelleet aiheesta ja viisumivapaus on asetettu tavoitteeksi. Vaikka aiheesta on jo pitkään keskusteltu, silti sen eteen on tehty vähän konkreettista. Viisumivapauden toteutuminen ei ole vielä pitkään ajankohtainen, mutta on erityisen tärkeää, että siihen suhtaudutaan aitona tavoitteena sekä EU:ssa että Venäjällä. (Salminen & Moshes. 2009.)

Matkustajamäärät ovat kasvaneet vuosi vuodelta Venäjän ja EU maiden välillä. Samalla taloudellinen ja kulttuurinen vuorovaikutus on korostunut. Keväällä 2008 Suomen ulkoministeri Alexander Stubb antoi selkeän puolustavan kannan viisumivapautta kohtaan. Silti muutaman maan myönteinen kanta ei riitä, vaan siihen tarvittaisiin kaikkien EU maiden puolto. (Salminen & Moshes. 2009.)

Viisumivapautteen liittyy monia kysymyksiä, kuten tulisiko viisumivapauden myötä Venäjän kautta kolmansien maiden kansalaisia laittomasti Eurooppaan ja ovatko rajaviranomaiset valmiita viisumivapautteen. Entä olisiko Venäjä todellisuudessa valmis viisumivapautteen? Tämän kaltaisia kysymyksiä, joihin tällä hetkellä ei ole selkeitä vastauksia, on paljon, sillä aihetta on tutkittu toistaiseksi vähän. Tähän mennessä viisumivapaudelle ei ole asetettu aikataulua. Venäjä on avoimesti ilmoittanut, että se on valmis viisumivapautteen ”vaikka huomenna”. (Salminen & Moshes. 2009.)

EU-maat soveltavat hyvin eri tavoin Schengen-sääntöjä. Venäjä kokee, että EU-maat hankaloittavat hakemusprosessia ja asettavat kohdemaat eriarvoiseen asemaan. EU-maat taas arvostelevat ja kokevat Venäjän viisumin rekisteröintijärjestelmän hankalaksi. Eri Schengen-maiden viisumivaatimuksissa on eroja kahdesta syystä. Suurin vaikuttava tekijä johtuu kulttuurien erilaisuudesta: eri EU-maissa suhtaudutaan venäläisiin eri tavoin. Toinen vaikuttava tekijä on kansallisten lakien eroavaisuudet. Tällä hetkellä Suomi vaatii vähimmäismäärän liitteitä viisumihakemuksiin, kun taas muut Schengen-maat vaativat lisäliitteitä. Viisumin tarkoituksena on säädellä ja rajoittaa

ihmisten vapaata liikkuvuutta. Sekä EU että Venäjä pitävät tärkeänä kykyä säännellä sitä, kuka pääsee maahan ja kuka ei. Silti tosiasia on se, että viisumeilla ei voida estää huumekauppaa, ihmiskauppaa tai talousrikollisten liikkuvuutta. (Salminen & Moshes. 2009.)

Viisumivapautta hidastavat tekijät ovat lähinnä teknisiä. Tällä hetkellä Venäjän ja Suomen väliset rajat eivät ole valmiita viisumivapautteen. Pelkästään uusien teknisten laitteiden hankkimiseen, henkilökunnan rekrytointiin ja koulutukseen tarvitaan jo arviolta vuosikymmen, jotta rajan ylitys olisi joustavaa. EU listaa myös omat vaatimuksensa, joista suurin huolen aihe on se, ettei Venäjällä vielä ole keskitettyä väestörekisteriä ja näin ollen venäläisten tarkkaa passien lukumäärä ei voida kuin arvioida. (Salminen & Moshes. 2009.)

Tämän hetkisen tilanteen mukaan sekä ajatus viisumivapaudesta, että viisumijärjestelmän tiukentamisesta ovat molemmat mahdottomia. Sekä Venäjän että EU:n pitäisi ottaa viisumipolitiikka vakavasti, sillä se olisi asianmukainen keino kohentaa imagoa vastapuolen kansalaisten silmissä. Sekä Venäjä että EU ovat asettaneet tavoitteekseen viisumivapauden, mutta edes alustavia aikatauluja ei ole kyetty laatimaan. (Salminen & Moshes. 2009.)

4 VIISUMIHAKEMUSMÄÄRIEN KEHITYS

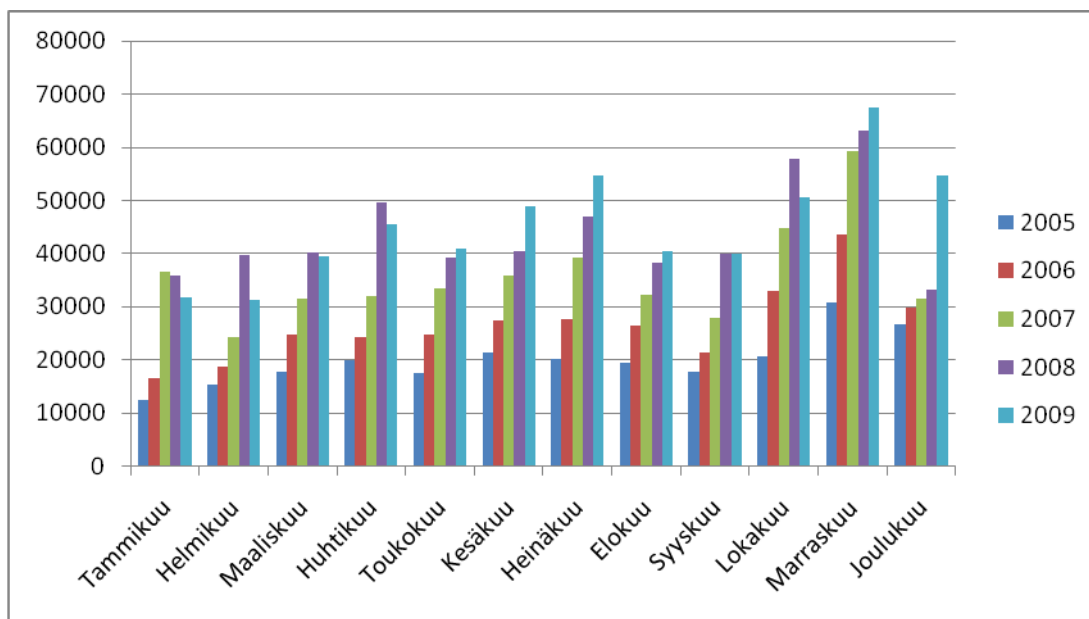
4.1 Viisumihakemusmäärien kehitys talouskriisiin aikana

Vuoden 2009 alussa tiedotusvälineissä keskusteltiin siitä, että venäläiset turistit eivät tulisi enää niin ahkerasti Suomeen. Suomen matkailu kärsisi tästä, sillä jo 47 % kaikista Suomen turisteista on venäläisiä. Talouskriisin uskottiin tuhoavan venäläisten uudenvuoden turismin. Tulos olikin päinvastainen, sillä Suomen Pietarin pääkonsulaattiin tuli enemmän viisumihakemuksia kuin koskaan ennen. Vuonna 2008 Suomen Pietarin pääkonsulaatti myönsi yli 540 000 viisumia venäläisille, mikä oli Pietarissa kaikkien aikojen ennätys – 4 % enemmän kuin vuonna 2007. Tämä voi johtua siitä, että venäläisten mielestä Suomi on turvallinen ja lähellä. Monilla venäläisillä asuu myös Suomessa ystäviä ja sukulaisia, joten kynnys matkustaa Suomeen on talouskriisistä huolimatta matala. (Venäjän kauppatie. 2010.)

Vuonna 2009 Suomen edustustot Venäjällä käsittelivät edellisvuoden tapaan noin 743 000 viisumihakemusta, näistä 74 % Pietarissa. Venäjällä myönnettyjen viisumien määrä vastaa noin 90 % Suomen kokonaisviisuminannosta. Helsingin ja Pietarin välille avattiin 2010 loppuvuodesta nopea junayhteys, mikä paransi merkittävästi kulkuyhteyksiä. Matka-aika junalla lyheni aikaisemmasta yli 5,5 tunnista 3,5 tuntiin. (Suomen pääkonsulaatti, Pietari. 2010b.)

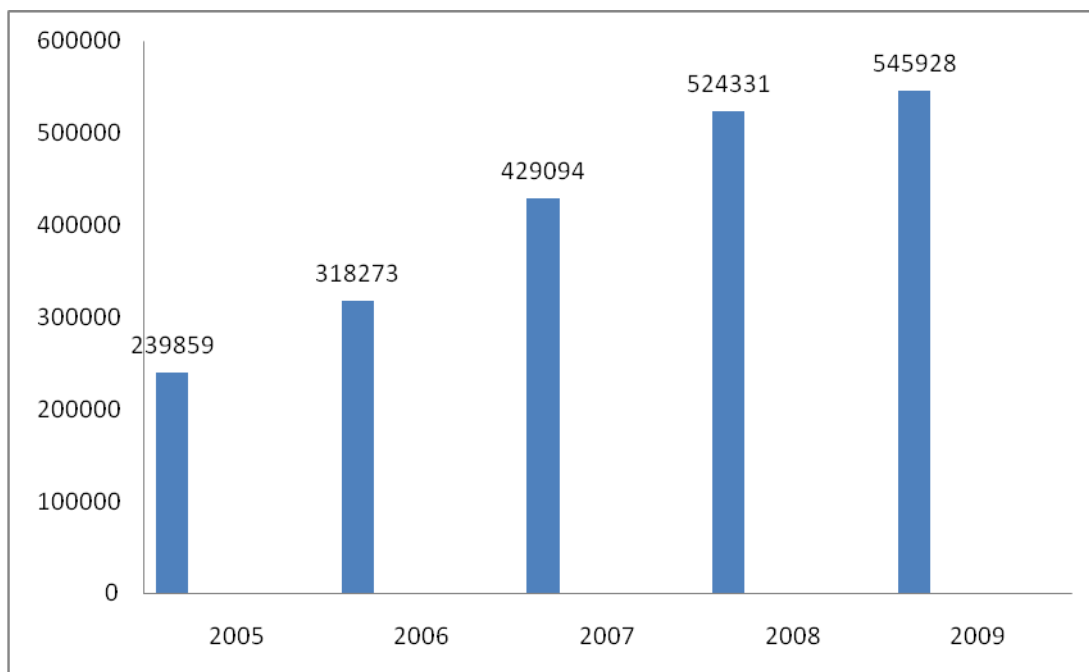
Seuraavassa esitetään kaavion muodossa vuosien 2005–2009 vastaanotetut viisumihakemukset. (Kuvio 3.) Kuvioista voi tarkastella näiden vuosien viisumihakemuksia ja niiden kehitystä jokaiselta kuukaudelta.

Kuviosta näkee, että pienin määrä hakemuksia on tullut vuonna 2005. Kaikkina vuosina hakemuksia on tullut eniten marraskuussa. Kesä- ja heinäkuu on toinen jakso, jona hakemuksia tulee paljon. Kuvion perusteella on myös selvää, että hakemusmäärien kasvu on ollut jokavuotista. (Kuvio 3.)

Kuvio 3. Vastaanotetut viisumihakemukset vuosina 2005 – 2009
(Suomen Pietarin pääkonsulaatin viisumitilastot.)

Kuviosta 4 näkee kuinka hakemusmäärät ovat kehittyneet vuodesta 2005–2009. On nähtävissä, että vuosi vuodelta ne ovat olleet kasvussa. Kasvun määrä on ollut tasais- ta aina vuodesta 2005 vuoteen 2008. Vuodesta 2008 vuoteen 2009 kasvua on myös tapahtunut, mutta selvästi aiempia vuosia vähemmän. (Kuvio 4.)

Kuvio 4. Viisumihakemusmäärät vuosina 2005–2009
(Suomen Pietarin pääkonsulaatin viisumitilastot.)

4.2 Pietarin Pääkonsulaatin viisumihakemusmäärät

Suomen Venäjän edustustoissa käsiteltiin vuonna 2008 melkein 750 000 viisumiha- kemusta, niistä yli 520 000 Pietarin pääkonsulaatissa. Pietarin kohdalla määrä on enemmän kuin kaksinkertaistunut muutamassa vuodessa. Määriä voi tarkastella mo- nestakin näkökulmasta. Positiivinen näkökulma on se, että Suomeen saapuvien venä- läisten määrä on jatkuvasti kasvussa. Kaikki hakijat eivät todellisuudessa ole tulleet vain Suomeen tai edes pysähtyneet Suomessa. Nimittäin yhä suurempi osa Suomen myöntämistä viisumeista oikeuttaa moneen matkaan. (Helsingin Sanomat, Sanoma company. 2010.)

Negatiivisena aspektina viisumihakemusmäärien kasvuun liittyy taloudellinen näkö- kulma. Kielteisten viisumihakemusten prosenttimäärä on venäläisten hakijoiden kohdalla mitättömän pieni. Suomelta viisumibyrokraatian hoitaminen erityisesti Pieta- rissa edellyttää keskimäärin sadan viisumivirkailijan palkkaamista Pietariin. Viisu- min hakijan kannalta prosessi on suomalaisittain melko hidasta. Pahimmillaan vii- sumia joutuu odottamaan kolmekin viikkoa. On silti täysin ymmärrettävää, että odo-

tusajat voivat venyä näin pitkiksi, koska suurten hakemusmäärien painaessa voi olla ylivoimaista lyhentää odotusaikaa. (Helsingin Sanomat, a Sanoma company. 2010.)

Lähtökohtaisesti Suomi myöntää viisumin hakemuksen mukaisesti, ellei siihen ole jokin este. Venäjällä Suomi hyödyntää kansallisesti valitun linjansa mukaisesti lisäksi Schengenin säännöstön, sekä EU:n ja Venäjän välisen viisumihelpotussopimuksen sallimia joustoja hyväkseen. Suomen edustuston myöntämistä viisumeista Venäjällä yli 80 % on monikertaviisumeita. Suomi ei vaadi automaattisesti viisumikutsua, kun taas monet muut Schengen-maat vaativat sen. Näin ollen Suomen viisumin myöntöä on arvosteltu jopa liian joustavaksi. (Suomen suurlähetystö. 2009.)

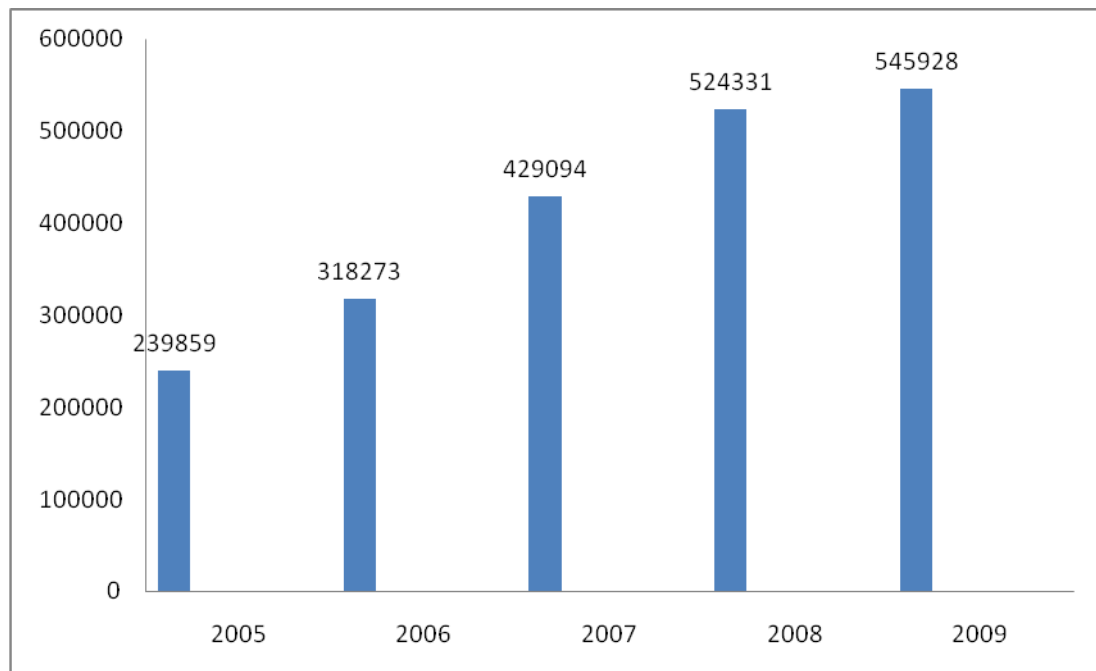
Heikosta taloustilanteesta huolimatta Suomen Pietarin pääkonsulaatti vastaanotti vuonna 2009 ennätysmäärän viisumihakemuksia, yhteensä yli 540 000 hakemusta. Kasvua vuoteen 2008 verrattuna oli neljä prosenttia. Suomen muissa Venäjän edustustoissa hakemuksia otettiin vastaan edellisvuotta vähemmän. Vuonna 2009 Suomi otti viisumihakemuksia vastaan Venäjällä yli 735 000, mikä tarkoittaa alle prosentin vähemmän kuin vuonna 2008. (Ulkoasiainministeriö. 2006c.)

Venäjällä Suomi käsittelee ylivoimaisesti eniten Schengen viisumihakemuksia. Italia, joka oli vuonna 2008 Suomen jälkeen toiseksi eniten Schengen-viisumihakemuksia käsitellyt maa, käsitteli noin 430 000 hakemusta. Alustavien arvioiden mukaan kaikkien Schengen-maiden hakemusmäärät kääntyivät vuonna 2009 Venäjällä laskuun. (Ulkoasiainministeriö. 2006c.)

4.3 Suomen Pietarin pääkonsulaatin hakemusmäärien kehitys 2005 – 2010

Suomen Pietarin pääkonsulaatin viisumihakemusten kasvu on ollut tasaista vuosina 2005 – 2008, jolloin kasvu on vaihdellut 22,2 % ja 34,8 % välillä. Vuodesta 2008 – 2009 kasvua on ollut 4,1 %, joka on huomattavasti vähemmän kuin aikaisempina vuosina. Kasvun laskuun on ilmeisesti vaikuttanut vuosien 2008 - 2009 talouskriisi.

Kuviosta 5 näkee kuinka tasaista kasvu on ollut vuosina 2005 – 2008. Vuodesta 2005 vuoteen 2006 kasvua on ollut 32,6 %, ja vuodesta 2006 vuoteen 2007 kasvua on ollut 34,8 %. Vuodesta 2007 - 2008 kasvua oli 22,2 %, jonka jälkeen vuodesta 2008 vuoteen 2009 kasvu oli ainoastaan 4,1 %. (Kuvio 5.)

Kuvio 5. Hakemusmäärät vuosina 2005–2009
(Suomen Pietarin pääkonsulaatin viisumitilasto.)

4.4 Nykytilanne

Vuonna 2010 Suomen Pietarin pääkonsulaatti vastaanotti 742504 viisumihakemusta. Tämä tarkoittaa, että viisumihakemuksia vastaanotettiin 196576 kappaletta enemmän kuin vuonna 2009. Prosentissa kasvu on 36 %. Tänä vuonna kasvua on taas havaittavissa kun jo ensimmäisen neljänneksen aikana kasvua on ollut vuodesta 2010 vuoteen 2011 31 %. Näin ollen voidaan todeta, että kasvu on yhtä suurta ja jopa suurempaa mitä se oli ennen talouskriisiä. (Suomen Pietarin pääkonsulaatin viisumitilasto.)

Pietariin avattiin helmikuussa 2011 viisumikeskus. Sen tarkoituksena on erityisesti panostaa sujuvaan asiakaspalveluun. Suomen Pietarin pääkonsulaatti myönsi viimevuonna yli 740 000 viisumi. Konsulaatin omat tilat ovat jääneet liian pieniksi kasvaville viisumihakemusmäärille. Uuden viisumikeskuksen 83 vastaanotto luukun ansiosta jonotus siirtyy historiaan. Hakemusten käsittely ja päätös viisumin myöntämisestä tehdään kuitenkin edelleen Suomen pääkonsulaatissa. (Ulkoasiainministeriö. 2011.)

Pietarin uusi viisumikeskus ei ole vähentänyt jätettyjen viisumihakemusten määrää, päinvastoin. Keskuksen auettua helmikuussa 2011 viisumeita on haettu yli 40 prosenttia edellisvuoden vastaavaa ajankohtaa ahkerammin. Viisumikeskuksen johtaja Paanukoski totesi keskuksen vastaanottavan tällä hetkellä 3000 – 4000 päivittäistä hakemusta ja arvioi sesonkiaikojen vastaanottomaksimin noin kahdeksaantuhanteen. Näillä luvuilla vuoden 2011 myönnettyjen viisumien määrä nousee selvästi yli miljoonan. (Ulkoasiainministeriö. 2011.)

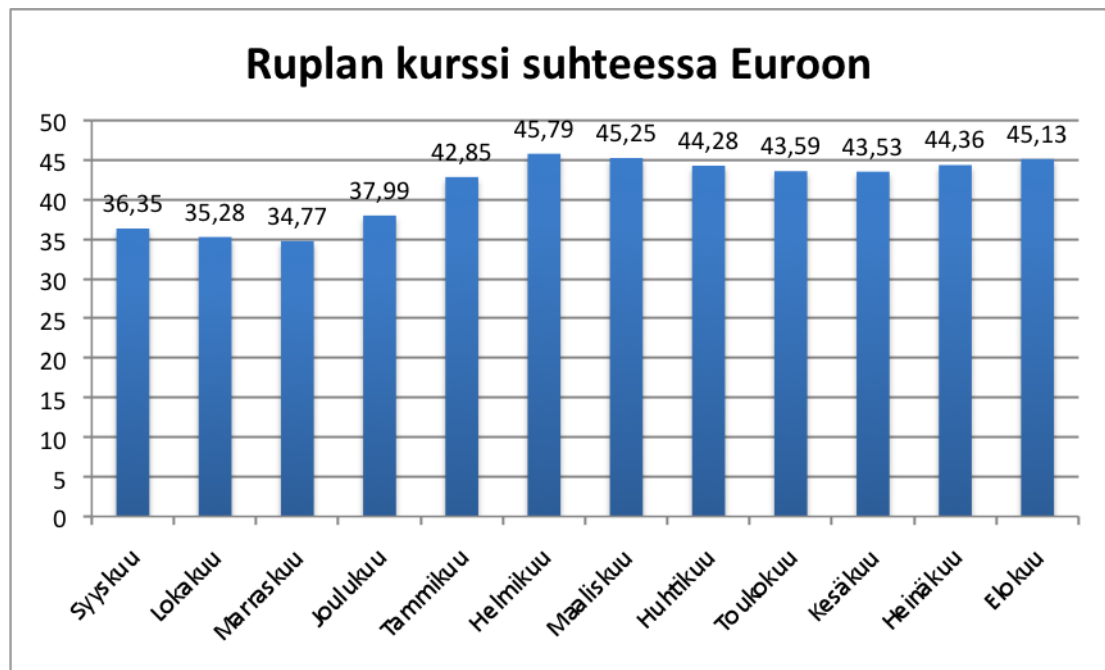
5 RUPLAN KURSSIN KEHITYS TAANTUMAN AIKANA

5.1 Ruplan devalvaatio

Vuoden 2008 lopussa venäläiset vaihtoivat vilkkaasti ruplia euroiksi devalvaation pelossa. Devalvaatiota pelättiin rajusti kohonneen korkotason, sekä keskuspankin toimien johdosta, joilla se perui heikoimminkin kannattavien pankkien lisenssejä. Ruplia vaihdettiin euroiksi myös esimerkiksi Lappeenrannassa, koska kaikki venäläiset pankit eivät suostuneet valuutan vaihtoon. Euroja sai Lappeenrannasta myös edullisemmin kuin taas esimerkiksi Viipurista tai Pietarista. (Yleisradio oy. 2010a.)

Rupla on heikentynyt viidenneksellä elokuusta 2008. Yksi Yhdysvaltain dollari oli 15.1.2009 arvoltaan 32,23 ruplaa, eurolla sai 42,55 ruplaa. Ruplan arvo suhteessa dollariin on painunut alimmilleen kuuteen vuoteen. Heikentävä rupla vaikeuttaa Venäjälle tuotteitaan vievien maiden - Suomenkin - kilpailuasemaa. Suhteessa dollariin rupla heikentyi 15 % ja suhteessa euroon vajaat 18 % marraskuuhun 2008 mennessä. (Yleisradio oy. 2010b.)

Kuviosta 6 näkee, että rupla on ollut tutkimusajanjakson aikana vahvimmillaan marraskuussa 2008 jolloin yhdellä eurolla sai 34,77 ruplaa. Heikoimmillaan kuvion mukaan rupla on ollut helmikuussa 2009, jolloin yhdellä eurolla sai 45,79 ruplaa. Olen laskenut ruplan kurssille jokaiselle kuukaudelle keskiarvon ajanjaksolle syyskuu 2008 – elokuu 2009, joka on siis ajanjakso jolta tarkastelen viisumihakemusmäärien kehitystä. (Kuvio 6.)

Kuvio 6. Ruplan kuukausittainen keskipkurssi aikavälillä syyskuu 2008 – elokuu 2009 (Bank of Russia.2010b.)

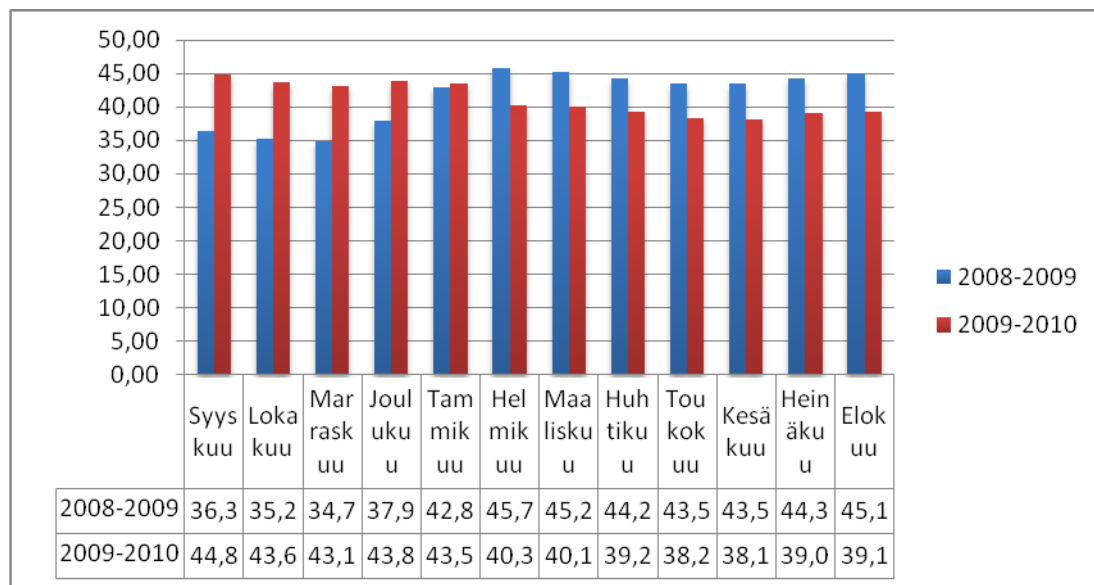
5.2 Ruplan kurssikehitys 2009 – 2011

Ruplan arvon odotettiin laskevan huomattavasti vuonna 2009. Venäjän keskuspankki halusi kuitenkin välttää valuutan romahtamisen ja käytti vuoden 2009 alussa noin kolmasosan valuuttavarannoistaan ruplan puolustamiseksi. Siinä onnistuttiin ennen kaikkea vuoden 2009 alun devalvaatioiden avulla. Vaikuttavampia devalvaatioita olivat vuoden 2009 aikana nousseiden öljyn hintojen ansioista. Tällä hetkellä ruplan arvon uskotaan säilyvän lähes samalla tasolla vuoteen 2014 asti. (Helsinki School of Economics. 2010c.)

Taluskriisin vaikutus näkyi selvästi ruplan kurssissa, sen heikennettyä 25 %. Venäjän keskuspankki yritti puolustaa ruplaa sijoittamalla valuuttamarkkinoille kymmeniä miljardeja dollareita. Tämä söi Venäjän valuuttavarantoja, jotka supistuivat helmikuussa 2009 alle 400 miljardin dollariin. Useimmat asiantuntijat ovat sitä mieltä, että ruplaa olisi pitänyt heikentää kertaheitolla devalvaatiolla. Sen sijaan ruplan arvon

annettiin laskea marraskuusta 2008 lähtien asteittain, ikään kuin huomaamattomasti. (Suomenkuvalehti. 2010.)

Kuviossa 7 voi havaita, että syyskuussa 2008 eurolla sai 36,3 ruplaa. Loppuvuodesta 2008 rupla oli edelleen samoissa lukemissa, mutta heti tammikuussa 2009 sen arvo laski 42,8:een. Pahin arvonalasku oli silti vielä edessä ja helmikuussa 2009 eurolla sai jo 45,7 ruplaa.

Kuvio 7. Ruplan kurssi aikavälillä syyskuu 2008 - elokuu 2010 (Bank of Russia. 2010b.)

Vuoden 2011 puolella ruplan vahvistuspaineet kasvoivat voimakkaasti korkeiden öljynhintojen ansiosta. Economist Intelligence Unit arvioi näiden paineiden säilyvän vahvana koko vuoden 2011 ensimmäisen puoliskon, mutta laskevan vuoden loppua kohden, kun öljyn hinta vakiintuu. (Aalto-yliopisto. 2011.) Tällä hetkellä yhdellä eurolla saa noin 43 ruplaa. Tämä kurssi on pysytellyt jo pitkään koko vuonna 2011. (bank of russia. 2011.)

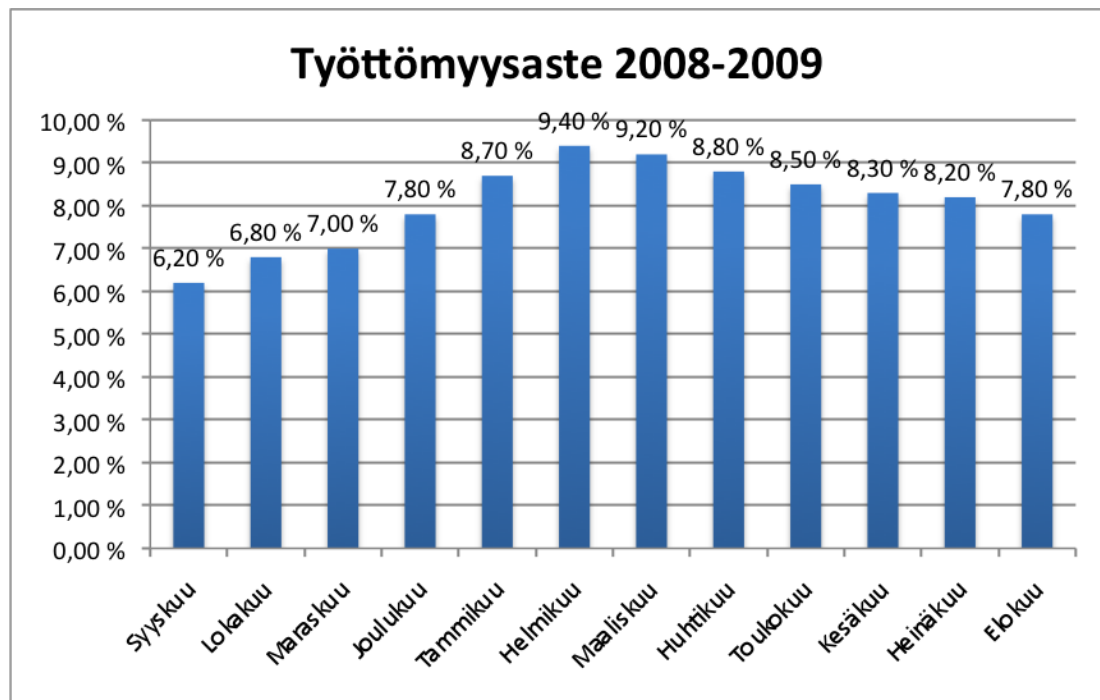
6 TYÖTTÖMYYS TAANTUMAN AIKANA

6.1 Työttömyys

Venäjän tilastokeskuksen mukaan työttömyys lisääntyi talouskriisin aikana. Lokakuussa 2008 työttömiä oli 6,8 %, mikä johtui teollisuustuotannon vaikeuksista ja talouskasvun hidastumisesta. Tilastokeskuksen mukaan työttömien määrä kasvoi 4 624 000 ihmiseen, kun syyskuussa 2008 työttömänä oli noin 75 00 ihmistä vähemmän. Talouskriisin vaikutukset tuntuivat tällöin selvästi Venäjän taloudessa, joka on paljolti riippuvainen energianviennistä. (Talous Sanomat Oy. 2010a.)

Arviolta noin 1,8 miljoonaa venäläistä menetti työnsä tammi-maaliskuussa 2009. Tämä nosti Venäjän työttömyystilastot kahdeksan vuoden huippulukemiin. Tilastokeskuksen mukaan työttömänä oli yli 9 prosenttia työvoimasta. Öljyn hintojen noususta, ruplan vahvistumisesta ja venäläisten osakkeiden elpymisestä ilahtuneet venäläisviranomaiset uskoivat huhtikuussa 2009, että pahin kriisi olisi ohi. Vähittäiskaupan myynnin lasku, sekä reaalityulojen ja investointien supistumisesta saadut luvut kertoivat kuitenkin toista. (Talous Sanomat Oy. 2010a.)

Kuviosta 8 näkee, että työttömyys Venäjällä on ollut kasvussa syyskuusta 2008 lähtien ja se on jatkanut kasvua helmikuuhun 2009 asti, jolloin se on ollut pahimmillaan 9,4 prosenttia. Helmikuun 2009 jälkeen työttömyys on lähtenyt laskuun hitaasti, mutta laskua on ollut havaittavissa jokaisena kuukautena. (Kuvio 8.)

Kuvio 8. Työttömyys 2008–2009

(Bank of Russia. 2009.)

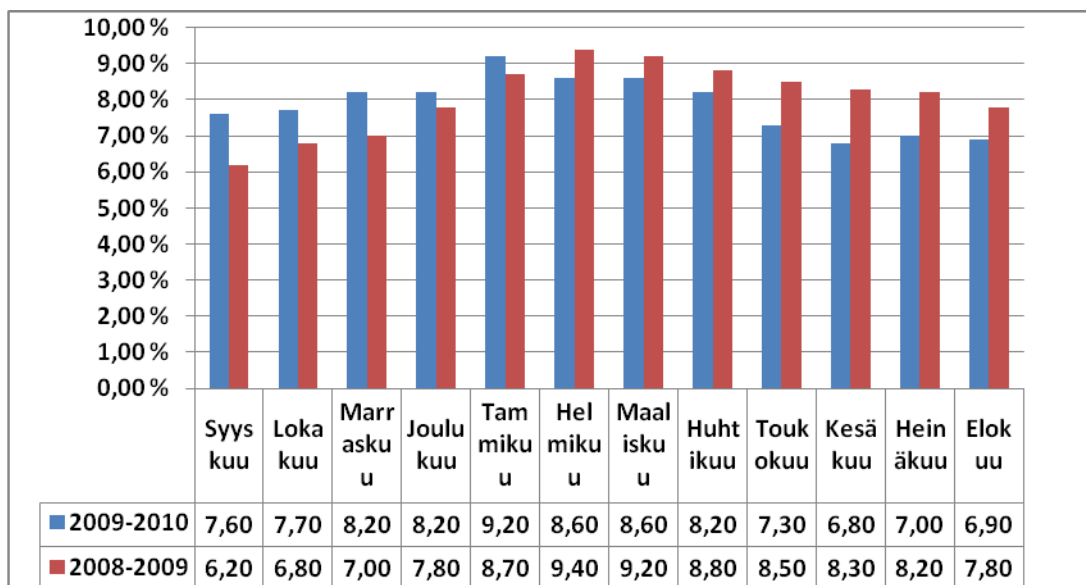
6.2 Työttömyys Venäjällä 2009 – 2010

Raju työttömyys lisääntyi Venäjällä vuoden 2009 keväällä, työttömyyden saavuttaessa yli 9 %, tarkoittaen noin 7,5 miljoona työtöntä helmikuun 2009 lopussa. Kuitenkin jo maaliskuun alusta työttömyys laski aina vuoden 2009 neljännekselle asti. Vuoden 2009 alussa työttömyyden laskun uskotaan johtuneen työnantajien halusta kerätä työntekijöitä kysynnän elpymistä odottaessa ja haluttomuudesta turvautua irtisanomisiin. Työttömyyden laskuun tärkeimpiin vaikuttavista syistä olivat myös vähennetyt työtunnit, sekä alennetut palkat. (Helsinki School of Economics. 2010b.)

Vuoden 2009 lopussa tuotanto ja kysyntä eivät elpyneet odotetusti, jonka seurauksena työnantajat joutuivat irtisanomaan työvoimaa. Joulu- marraskuussa 2009 työttömyysaste oli taas noussut 8,2 prosenttiin, mutta irtisanottujen määrä jäi silti vähäiseksi osa-aikatoiden ja lomautusten ansioista. Tutkittaessa Venäjän työttömyyslukuja on otettava huomioon, että vain osa työttömistä rekisteröityy virallisesti työttömiksi. Tilastoimattomien työttömyyslukujen uskotaan olevan huomattavasti korkeammat

kuin virallisesti rekisteröityjen työttömien määrä. (Helsinki School of Economics. 2010b.)

Kuvioista 9 näkee, että työttömyys on ollut korkeimmillaan helmikuussa 2009, jolloin se oli 9,4 %. Tämän jälkeen työttömyys kuitenkin kääntyi laskuun, joka jatkui aina syyskuuhun 2009 asti jolloin se oli 7,6 prosenttia. (Kuvio 9.)

Kuvio 9. Työttömyysaste 2008 – 2010 (Bank of Russia 2010a.)

6.3 Työttömyys Venäjällä 2011

2011 vuoden alussa normaalin kausivaihtelun myötä työttömyysaste nousi, mutta jo maaliskuussa 2011 laskenut 6,4 %:iin. Laskevasta suuntauksesta huolimatta työttömyys on vielä kriisiä edeltävää aikaa korkeammalla tasolla. Venäjän talouskehitysministeriö uskoo työttömyyden laskevan tulevina vuosina ja vuoden 2007 tason saavutettavan vuoden 2013 aikana. (Aalto-yliopisto. 2011b.)

Työllisyys parani huhtikuussa – kesäkuussa. Venäjän työttömyysaste laski toisella neljänneksellä: keskimäärin työttömiä oli 6,6 %, kun vastaava määrä ensimmäisen neljänneksen aikana oli 7,5 %. Kesäkuussa työttömyysaste laski kausiluonteisesti 6,1

%.iin, mutta heinäkuussa se nousi jälleen 6,5 %.iin. Suurkaupungeissa työttömiä ei käytännössä ole: Moskovan ja Pietarin työttömyysaste on alle 2 %. Syrjäseutujen työttömyys on korkeampi: 12 alueella työttömyysaste ylittää 10 % rajan. Monokaupunkien työllisyys on kuitenkin kriisin jälkeen parantunut. (Suomen Ulkoasiainministeriö. 2011.)

7 JOHTOPÄÄTÖKSET

Tämän työn tarkoituksena oli tutkia, miten Suomen Pietarin pääkonsulaatin viisumihakemusmäärät ovat kehittyneet vuosina 2005-2009 aikana. Tämän tutkimuksen lukija pystyy selvästi näkemään taulukoista ja tilastoista miten Suomen Pietarin pääkonsulaatin viisumitilastot ovat kehittyneet vuosin aikana ja mihin suuntaan kehitys on mennyt. Tutkimuksessa tarkasteltiin erityisesti vuosien 2008-2009, koska yleisen näkemyksen mukaan talouskriisi vallitsi juuri näiden vuosin aikana. Tarkastelen tässä työssä myös vuoden 2010 sekä 2011 tilannetta. Analyysissa keskeisinä tekijänä ovat myös talouskiriisiin vaikuttavia tekijöitä, kuten työttömyys, BKT sekä ruplan kurssi kehitys. Tutkimustuloksissa vertailtiin, miten nämä tekijät ovat muuttuneet vuosina 2008-2009 ja ovatko ne korreloineet viisumihakemusmääriä.

Kaiken kaikkiaan tilastot ja taulukot antoivat melko hyvän käsityksen miten Suomen Pietarin pääkonsulaatin viisumitilastot ovat kehittyneet ja mihin suuntaan vuosina 2005-2009. Taulukoita oli melko helppo tehdä ja seurata, koska luvut ovat tarkkoja ja selkeitä ja muutokset suuria.

Tutkimus toteutettiin kvantitatiivisena tutkimuksena, hyödyntäen Suomen Pietarin Pääkonsulaatin viisumitilastoja seuraten ja tutkien. Jos tutkimus toteutettaisiin uudelleen uskoisin, että tulokset olisivat samanlaiset, jopa siinä tapauksessa, että se tehtäisiin muutaman vuoden päästä. Tulosten luotettavuuteen tämän tyyppisissä tutkimuksessa vaikuttavat: taustahäiriöt, keskeytykset tai kiire, joiden ansiosta voi tulla esimerkiksi näppäilyvirheitä. Uskon tutkimusten tulosten olevan täysin luettavia, koska tulokset eivät ole sattumanvaraisia ja ne ovat toistettavissa vaikka tutkimuksen tekisi joku muu tekijä.

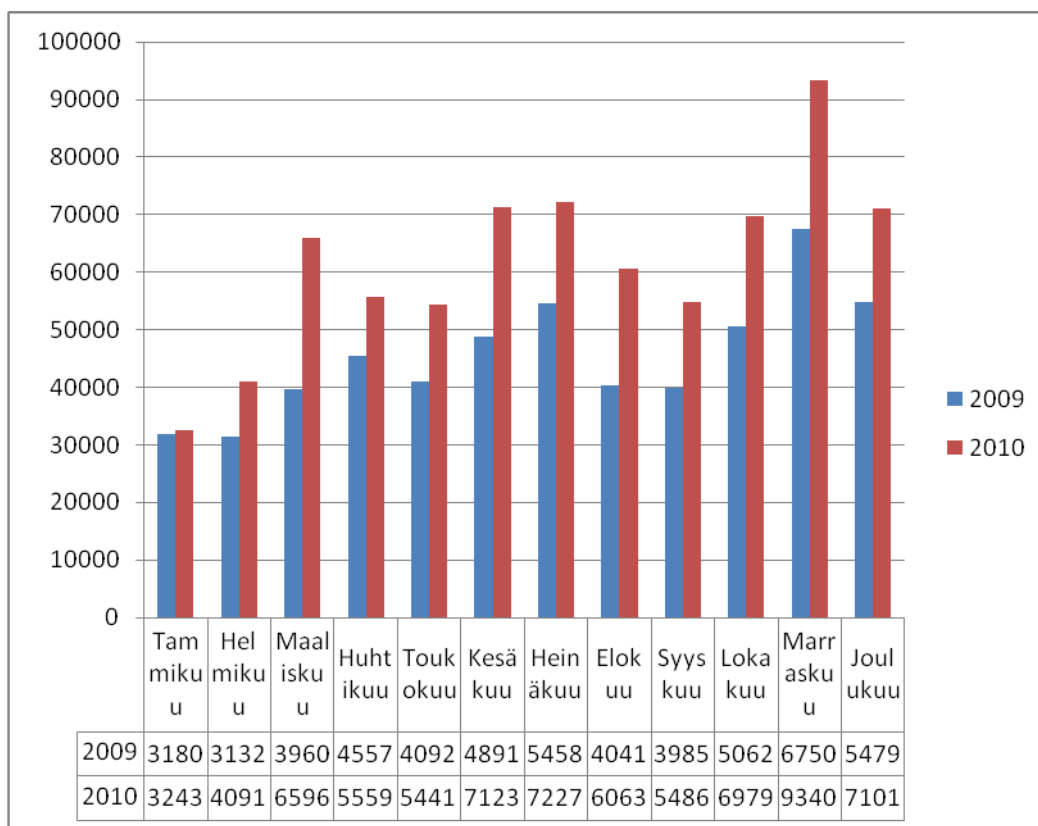
7.1 Hakemusmäärät

Johdannossa asetin tutkielman yhdeksi tavoitteeksi selvittää, miten talouskriisi on vaikuttanut Suomen Pietarin pääkonsulaatin vastaanottamiin viisumihakemusmääriin. Vuodesta 2005 alkaen Suomen Pietarin Pääkonsulaatin vastaanottamat viisu-

mihakemus määrät ovat kasvaneet tasaista tahtia vuodesta 2005. Vuodesta 2005 vuoteen 2006 kasvua oli 32,6 % jonka jälkeen vuodesta 2006 vuoteen 2007 kasvua oli 34,8 %. Vuodesta 2007 – 2008 kasvu hiipui jonkin verran, mutta oli kuitenkin 22,2 %. Vuosina 2005 – 2008 kasvu on siis ollut tasaista ja liikkunut 22,2 % ja 34,8 % välillä.

Yleisen näkemyksen mukaan taluskriisi alkoi syksyllä 2008 ja alkoi näyttää elpymisen merkkejä syksyllä 2009. Kun tarkastellaan Suomen Pietarin pääkonsulaatin viisumihakemusmääriä vuosilta 2008 – 2009, niin kehitys ei ole läheskään samanlaista kuin vuosina 2005 – 2008. Vuosina 2008 – 2009 kasvua on kuitenkin myös ollut, mutta verrattuna edellisiin vuosiin huomattavasti vähemmän vain 4,1 %.

Kuviosta 10 voi tarkastella ja verrata vuoden 2009 – 2010 vuoden Suomen Pietarin pääkonsulaatin hakemuksia. Kuviosta voi huomata kuin hakemukset ovat taluskriisin jäljiltä nousseet taas entiseen malliin. (Kuvio 10.)

Kuvio 10. Hakemusmäärät vuosilta 2009 – 2010

(Suomen Pietarin pääkonsulaatin viisumitilastot.)

7.2 Ruplan kurssin vaikutus viisumihakemusmääriin

Halusin myös selvittää, miten ruplan kurssi on kehittynyt taantuman aikana ja löytyykö kurssimuutoksen ja hakemusmäärien välillä korrelaatiota. Taloustaantumien alkaessa ruplan kurssi suhteessa euroon oli vielä alhainen. Syyskuussa 2008 eurolla sai 36,3 ruplaa. Rupla pysyi tasaisena aina joulukuulle 2008 asti. Syyskuusta – joulukuuhun ruplan kurssi vaihteli 34,7 – 37,9 välillä. Tammikuussa 2009 muutos oli jo radikaalimpi jolloin eurolla sai 42,8 ruplaa ja helmikuussa 2009 sen arvo laski entistään 45,7.

Venäläisille oli edullisempaa matkustaa Euroopassa ennen tarjouskriisiä. Vielä syyskuussa 2008 ruplan vaihtokurssi euroon oli 36,3, kun taas helmikuussa eurosta piti jo maksaa 45,7 ruplaa. Ruplan arvo laski siis muutamassa kuukaudessa 25,9 %. Tämä tarkoittaa käytännössä sitä, että venäläisille hinnat EU maissa nousivat saman verran, eli 25,9 %. Samoin venäläiset maksoivat suhteessa Suomen Schengen-viisumista enemmän, koska maksu on sidottu euroon. Jos viisumi maksu oli venäläisille vielä syyskuussa 2008 1270,5 ruplaa, niin helmikuussa 2009 hinta olikin jo 1599,5 ruplaa.

Voi huomata kuinka ruplan kurssikehitys korreloi viisumihakemusmäärien kehityksen kanssa. Kun ruplan arvo laski, viisumihakemukset eivät kasvaneet samaa tahtia kuin aiempina vuosina. Venäläisillä oli näin ollen epäedullisempaa matkustaa Suomeen talouskriisin aikana kuin aiemmin.

7.3 Työttömyyden vaikutus hakemusmääriin

Ihmisten matkustushalukkuuteen vaikuttaa myös vakaat tulot ja luottamus tulojen pysyvyyteen. Tämän vuoksi tutkin, miten Venäjän työttömyys on lisääntynyt talouskriisin aikana ja korreloiko työttömyys hakemusmäärien kanssa. Kriisin alkuvaiheissa syyskuussa 2008 työttömyys oli vielä 6,2 %. Kuitenkin heti sen jälkeen se alkoi

tasaisesti nousta kuukausi kuukaudelta ja jo helmikuussa 2009 se oli 9,4 %. On huomattavissa, että kun venäjän työttömyysaste nousi vuoden 2009 helmikuussa 9,4 %:iin, viisumihakemusmäärien kasvu oli pienempi kuin edellisinä vuosina. Helmikuussa 2009 Suomen Pietarin pääkonsulaatti vastaanotti 31322 hakemusta. Tämä tarkoittaa, että kasvun sijaan hakemusmäärät olivat laskussa -20 %, kun se vuoden 2008 helmikuussa kasvua oli vielä 62 % verrattuna vuoteen 2007. Työttömyys alkoi kuitenkin laskema tämän jälkeen niin että, se vuoden 2009 joulukuussa oli tippunut 7,8 %:iin. Syyskuussa 2010 se oli enää 6,6 %. Vastaavasti näinä ajankohtina viisumihakemusmäärät ovat kasvaneet edellisvuosiin verrattuna 65 % ja 78 %.

7.4 Hakemusmäärät tällä hetkellä

Useimmat odottivat Venäjän talouden lähtevän jonkinlaiseen uuteen kasvuun jo vuonna 2010. Pessimistisemmät kuitenkin ennustivat Venäjän talouden jatkavan vielä supistumistaan tai päättyvän nollakasvuun vuonna 2010. Pitkällä aikavälillä Venäjän talouden odotettiin palaavan aiempaa alemmalle, mutta kuitenkin positiiviselle kasvu-uralle. (Helsinki School of Economics. 2010.)

Hakemusmäärien perusteella talous on elpymässä. Vuonna 2010 Suomen Pietarin pääkonsulaatti vastaanotti 742504 hakemusta kun vuonna 2009 hakemuksia vastaanotettiin kaiken kaikkiaan 545928 kappaletta. Tämä tarkoittaa sitä, että viisumihakemuksia vastaanotettiin 36 % enemmän vuonna 2010 kuin 2009. Näin ollen kasvu on palannut talouskriisiä edeltävään kasvuun. Tulosten perusteella voidaan todeta, että talouskriisi on vaikuttanut Suomen Pietarin pääkonsulaatin viisumihakemusmääriin. Voidaan myös huomata että talouskriisi on hellittänyt ainakin viisumihakemuksien suhteen, koska vuonna 2010 hakemusmäärät ovat taas lähteneet hurjaan nousuun. Vuonna 2011 uskotaan myönnettyjen viisumien määrän nousevan selvästi yli miljoonan, mikä tarkoittaisi uutta ennätystä kautta aikojen.

LÄHTEET

Ulkoasiainministeriö 2006a – Tietoa viisumivervollisen maan kansalaiselle [Viitattu 17.3.2010.] http://www.ulkoasiainministerio.fi/public/default.aspx?nodeid=15717&contentlan=1&culture=fi-FI#Mista_haet

Ulkoasiainministeriö 2006b - Schengen-viisumin hakeminen ja hakemuslomake kansalaiselle [Viitattu 17.3.2010.]

<http://formin.finland.fi/Public/default.aspx?nodeid=35334&contentlan=1&culture=fi-FI>

Ulkoasiainministeriö 2006c - Pietarissa jälleen ennätysmäärä viisumihakemuksia [Viitattu 14.9.2010.]

<http://formin.finland.fi/Public/Print.aspx?contentid=183889&nodeid=15699&culture=fi-FI&contentlan=1>

Suomen suurlähetystö 2009 – Suomen edustustot käsittelivät viime vuonna yli 800 000 viisumihakemusta [Viitattu 26.8.2010.]

<http://www.finlandtunis.org/Public/default.aspx?contentid=154031&nodeid=31746&contentlan=1&culture=fi-FI>

Suomen pääkonsulaatti, Pietari 2010a – Viisumi [Viitattu 17.3.2010.]

<http://www.finland.org.ru/public/default.aspx?nodeid=36986&contentlan=1&culture=fi-FI>

Suomen pääkonsulaatti, Pietari 2010b – Kahdenväliset suhteet [Viitattu 21.3.2010.]

<http://www.finland.org.ru/public/default.aspx?nodeid=41791&contentlan=1&culture=fi-FI>

UM2007-01346. Ulkoministeriön kirjelmä 23.5.2007 Euroopan yhteisön ja Venäjän federaation välisestä viisumihelpotussopimuksesta ja sen soveltamisesta.

Euroopan komissio 2009 – Tietoa yhteisön lainsäädännöstä [Viitattu 18.3.2010.]

http://ec.europa.eu/youreurope/nav/en/citizens/travelling/schengen-area/index.html#23297_3

Salminen, Minna & Moshes, Arkady. 5.2.2009. Turvallisuuden tai vai este kumppanuudelle: EU:n ja Venäjän viisumipolitiikka. Ulkopoliittinen instituutti. Briefing paper 26.

Yleisradio oy 2010a – Venäläiset luopuvat ruplistaan devalvaation pelossa [Viitattu 24.3.2010.]

http://www.yle.fi/uutiset/talous_ ja_ politiikka/2008/10/venalaiset_luopuvat_ruplistaan_devalvaation_pelossa_357212.html

Yleisradio oy 2010b – Venäjä devalvoi - Suomi kärsii [Viitattu 24.3.2010.]

http://www.yle.fi/uutiset/talous_ ja_ politiikka/2009/01/venaja_devalvoi_-_suomi_karsii_480396.html

Talous Sanomat Oy 2010a – Työttömyys kasvussa Venäjällä [Viitattu 24.3.2010.]

<http://www.taloussanomat.fi/ulkomaat/2008/11/21/tyottomyys-kavussa-venajalla/200830227/12>

Talous Sanomat Oy 2010b – Työttömyys kahdeksan vuoden huippuun Venäjällä [Viitattu 24.3.2010.]

<http://www.taloussanomat.fi/ulkomaat/2009/04/20/tyottomyys-kahdeksan-vuoden-huippuun-venajalla/200910096/12>

Helsinki School of Economics 2010 – Venäjän talousnäkymät 2009 [Viitattu 28.8.2010.]

http://www.hse.fi/NR/rdonlyres/CA9645FE-3FD0-4A02-8B12-78C1C1E3CF91/0/1_venaja_talousnakymat.pdf

Suomen Pankki 2010 – BOFIT Venäjän tilastot [Viitattu 28.8.2010.]

<http://www.suomenpankki.fi/bofit/seuranta/venajatilastot/Pages/default.aspx>

Venäjän kauppatie 2010 – Venäläiset Suomessa [Viitattu 28.8.2010.]

<http://www.kauppatie.com/01-2010/4.pdf>

Helsingin Sanomat, a Sanoma company 2010 – Pietarin pääkonsulaatin viisumirumba [Viitattu 28.8.2010.]

<http://www.hs.fi/paakirjoitus/artikkeli/Pietarin+pääkonsulaatin+viisumirumba/1135242716945>

Helsinki School of Economics 2010b – Venäjän talousnäkymät 2009 [Viitattu 17.9.2010.]

http://www.hse.fi/NR/rdonlyres/364B70A9-A7BB-46B8-8978-3FF36A6B67E4/0/8_venajan_talousnakymat_1_2010.pdf

Helsinki School of Economics 2010c – Rupla vahvistuu korkeampien öljyn hintojen siivittämänä [Viitattu 18.9.2010.]

http://www.hse.fi/NR/rdonlyres/A804FD2E-815F-47B0-A878-1A57B4FB14BC/0/6_venajan_talousnakymat_1_2010.pdf

Suomenkuvalehti 2010 – Putin pelaa uhkapeliä ruplan kurssilla [Viitattu 25.11.2010.]

<http://suomenkuvalehti.fi/jutut/ulkomaat/putin-pelaa-uhkapelia-ruplan-kurssilla>

Bank of Russia 2010a – Statistics [Viitattu 25.11.2010.]

http://www.cbr.ru/statistics/print.aspx?file=macro/macro_10.htm&pid=macro&sid=oe

Bank of Russia 2009 – Statistics [Viitattu 25.11.2010.]

http://www.cbr.ru/statistics/print.aspx?file=macro/macro_09.htm&pid=macro&sid=oe

Bank of Russia 2010b – *Statistics* [Viitattu 25.11.2010.]

http://www.cbr.ru/currency_base/dynamics.aspx?VAL_NM_RQ=R01239&r1=0&date_req1=01.09.2009&date_req2=31.08.2010&C_month=09&C_year=2010&rt=1&x=13&y=7&mode=1

Suomen Pietarin pääkonsulaatin viisumitilastot – päivätalastot 2005 – 2010 [Viitattu 19.9.2010.]

The Economist 2008 – Diagnosing depression [Viitattu 07.05.2011.]

http://www.economist.com/node/12852043?story_id=12852043

Saul Eslake 2008 – What is the different between a recession and depression? [Viitattu 7.5.2011.]

<http://clubtroppo.com.au/2008/11/23/what-is-the-difference-between-a-recession-and-a-depression/>

Bureau of Economic Analysis; U.S. Department of Commerce 2011 – Gross domestic product: first quarter 2011 [Viitattu 07.05.2011.]

http://www.bea.gov/newsreleases/national/gdp/2011/pdf/gdp1q11_adv.pdf

Hautala, Heikki 2003. Suomen talouselämän rakenne ja kehitys. 1. painos. Vantaa. Dark Oy.

Nissinen 2008 – Finanssikriisin vaikutukset [Viitattu 7.5.2011.]

<http://www.demari.fi/arkisto?id=2864>

The Washington Post 2008 – Consumers Forgoing Retailers' Discounts [Viitattu 07.05.2011.]

<http://www.washingtonpost.com/wp-dyn/content/article/2008/11/26/AR2008112600505.html?wpisrc=newsletter>

Venäjän Kauppatie 2008 – Venäläinen kulutus talouskriisin aikana [Viitattu 7.5.2011.]

<http://www.kauppatie.com/11-2008/5.pdf>

Elinkeinoelämän Keskusliitto 2011 – Kulutus [Viitattu 7.5.2011.]

http://www.ek.fi/www/fi/talous/tietoa_Suomen_taloudesta/kulutus.php

Suomen ulkoasiainministeriö 2011 – Talous, elinkeinoelämä ja ulkomaankauppa [Viitattu 7.10.2011.]

<http://www.finland.org.ru/public/default.aspx?nodeid=41789&contentlan=1&culture=fi-FI>

Ulkoasiainministeriö 2011 – Maailman suurin ja kaunein viisumikeskus avattiin Pietarissa [Viitattu 8.5.2011.]

<http://www.finland.org.ru/Public/default.aspx?contentid=212710&nodeid=36881&culture=fi-FI>

Suomen Pankki 2011 – BOFIT Venäjän tilastot [Viitattu 7.10.2011.]

<http://www.suomenpankki.fi/bofit/seuranta/ennuste/Documents/bve211.pdf>

Aalto-yliopisto 2011b – Työttömyys vähentynyt odotettua nopeammin [Viitattu 7.10.2011.]

http://ceamat.aalto.fi/fi/electronic/prospects/russia/chapter_8/

